

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14864,Region-Slasko-Dabrowski-NSZZ-Solidarnosc.html>
2023-01-27, 06:25

Region Śląsko-Dąbrowski NSZZ „Solidarność”

"Region Śląsko-Dąbrowski NSZZ „Solidarność”". Pierwszy większy strajk w woj. katowickim, poprzedzony krótkimi przerwami w pracy w kilku zakładach, rozpoczął się 21 VIII 1980 w Fabryce Zmechanizowanych Obudów Ścianowych Fazos w Tarnowskich Górach, kolejne od 23 VIII m.in. w Przedsiębiorstwie Komunikacji Samochodowej w Wodzisławiu Śl. i Rybniku, w nocy 28/29 VIII 1980 zastrajkowały jastrzębskie kopalnie Manifest Lipcowy i Borynia; 29 VIII 1980 powołano przy KWK Manifest Lipcowy MKS z przewodniczącym Jarosławem Sienkiewiczem; rozpoczął się strajk w tyskiej Fabryce Samochodów Małolitrażowych, zawieszony 30 VIII 1980 po spełnieniu części postulatów strajkujących; 29 VIII 1980 zastrajkowały niektóre Wydziały Huty Katowice (Walcownia Średnia, Walcownia Zgniatacz, Walcownia Kęsów, Wydz. Mechaniczno-Konstrukcyjny, Zakład Transportu Kolejowego Wydz. Przewozów Wewnętrznych), do których 30 VIII 1980 dołączyły kolejne (m.in. Walcownia Duża). Powstał 17-osobowy MKS z przewodniczącym Markiem Fabrym, po jego odwołaniu 31 VIII 1980 wybrano nowy skład MKS z przewodniczącym Andrzejem Rozpłochowskim, zawarto z dyrekcją HK porozumienie warunkowo zawieszające strajk, 1 IX 1980 podjęto pracę, MKS przekształcił się w Komitet Robotniczy.

Do 1 IX 1980 strajki w Regionie objęły 64 zakłady, w tym 16 przedsiębiorstw działających w HK, wzięło w nich udział ponad 98 tys. pracowników. 3 IX 1980, w wyniku negocjacji z Komisją Rządową, jastrzębski MKS, reprezentujący załogi 56 zakładów, w tym 28 kopalń, podpisał porozumienie (zwane jastrzębskim), w którym zapisano m.in. poparcie 21 postulatów gdańskich, zniesienie w górnictwie 4-brygadowego systemu pracy, wprowadzenie od 1 I 1981 wszystkich wolnych sobót. 4 IX 1980 MKS przekształcił się w

Międzyzakładową Komisję Robotniczą (z J. Sienkiewiczem na czele), podległe mu Zakładowe KS przyjęły nazwę Zakładowych Komisji Robotniczych. 4 IX 1980 w HK zostało podpisane przez dyr. kombinatu i Komitet Robotniczy porozumienie kończące strajk zawieszony 31 VIII 1980; wobec oficjalnego zakończenia protestu Komitet Robotniczy, następnie MKR (z A. Rozpłochowskim na czele) 11 IX 1980 podpisał Porozumienie Katowickie, w którym deklarowano m.in. bezpieczeństwo dla zaangażowanych w działalność nowych związków zawodowych i akceptację przez organy państwa, kierownictwa zakładów pracy i organizacji politycznych działań mających na celu powstanie i funkcjonowanie struktur Związku w całym kraju; ostateczne porozumienie zawarto 24 X 1980.

4 IX 1980 w Bytomiu rozpoczęły się strajki w kopalniach: Bobrek, Dymitrow, Szombierki; powołano 3. ośrodek strajkowy MKS Bytom (na czele z Andrzejem Cierniewskim), który podpisał porozumienie z Komisją Rządową, akceptujące uzgodnienia zawarte w porozumieniu jastrzębskim; powstała bytomska Międzyzakładowa Komisja Robotnicza (stanowiąca autonomiczną część jastrzębskiej Międzyzakładowej Komisji Robotniczej), zmieniła nazwę na Międzyzakładową Komisję Założycielską, później Regionalną Międzyzakładową Komisję Związkową.

26 IX 1980 powstała 4. związkowa struktura międzyzakładowa: MKZ, utworzona z inspiracji 9 tyskich zakładów, m.in. FSM, która należała jednocześnie do Fabrycznej Komisji Założycielskiej FSM powstałej w Bielsku-Białej (koordynującej działania komórek „S” w zakładach należących do FSM), Fabryczna Komisja Założycielska FSM początkowo wchodziła w skład bielskiego MKZ, później z należącymi do niej Zakładowymi Komisjami Założycielskimi wycofała się ze struktury bielskiej i z tyską MKZ 2 X 1980 stworzyła nową MKZ na czele z Leszkiem Waliszewskim (b. przewodniczącym Fabrycznej Komisji Założycielskiej FSM); z nowej MKZ wycofały się te zakłady należące do FSM, które ze względu na przynależność terytorialną weszły ponownie w skład bielskiej MKZ.

5., najmniejszym ośrodkiem założycielskim „S” w woj.

katowickim została MKZ Siemianowice Śl. (z przewodniczącym Zbigniewem Suchłobowiczem), która działała do początku 1981, zrzeszając ogniwa związkowe z kilkunastu zakładów tego ośrodka.

HK i MKR Jastrzębie stały się, po fali strajków, głównymi ośrodkami „S” w Regionie; 23 IX 1980 MKR przy HK przekształcił się w MKZ z tymczasową siedzibą w HK, później MKZ Katowice. Jastrzębska Międzyzakładowa Komisja Robotnicza, później Międzyzakładowa Komisja Robotnicza – [Komitet Założycielski](#) obejmowała swoim zasięgiem większość przedsiębiorstw branży górniczej i członków z 11 województw, którzy byli pracownikami 91 kopalń, 118 przedsiębiorstw górniczych, 112 przedsiębiorstw innych branż; mając zasięg ponadregionalny, zdominowała inne struktury na terenie województwa.

Sytuacja zmieniła się w 1. połowie 1981, gdy na czoło w Regionie wysunął się działający dynamicznie MKZ Katowice z A. Rozpłochowskim na czele, postrzegany jako radykalny i bezkompromisowy; ważną rolę odegrali doradcy (m.in. mec. Władysław Siła-Nowicki, mec. Wiesław Chrzanowski, Jan Łopuszański, Stefan Kurowski, Jerzy Krzyżewski), dzięki ich wsparciu zagłębiowski ośrodek jako pierwszy w kraju 16 IX 1980 złożył w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie wniosek o rejestrację; na pocz. X 1980 (wg danych KW PZPR w Katowicach) tylko z terenu Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego w MKZ zarejestrowano 74 zakłady, w największych z nich odsetek pracowników należących do „S” wahał się między 58% (HK 11 234 członków) a 71% ogółu zatrudnionych (Huta Baildon 6 tys. członków); wg danych MKZ Katowice, na początku X 1980 liczył on ogółem 151 organizacji zakładowych, w połowie X 1980 12 tys. członków, pod koniec X 1980 skupiał organizacje związkowe z ponad 350 zakładów.

21 VIII – 2 X 1980 SB i MO zanotowała strajki i próby ich zorganizowania w 272 zakładach w Regionie, w których uczestniczyło ok. 310 tys. osób. Do ogólnopolskiego strajku ostrzegawczego 3 X 1980 w woj. katowickim przystąpiły 242 zakłady, w tym 53 kopalnie; 27 I 1981 w strajku ostrzegawczym w związku z nieprzestrzeganiem przez

władze porozumienia jastrzębskiego ws. wolnych sobót wzięło udział 177 zakładów, w tym 61 kopalń, 10 hut, łącznie ok. 194 tys. pracowników.

Rozbicie struktur związkowych na kilka ośrodków, różne koncepcje społeczno-polityczne, osobiste animozje i szeroko zakrojone działania operacyjne SB uniemożliwiały przez kilka miesięcy utworzenie wspólnej dla całego Regionu władzy „S”; pierwsze próby zjednoczenia podjęto na początku 1981, gdy największe ośrodki związkowe utworzyły ZR, obejmowały one jednak tylko część struktur śląsko-dąbrowskiej „S”. W III 1981 powstał kolejny MKZ, następnie Podregion Tarnowskie Góry. Szeregi związkowe jednoczyły się w chwilach zagrożenia: w związku z kryzysem bydgoskim struktury międzyzakładowe przekształcały się w MKS, wszystkie KZ ogłosiły pogotowie strajkowe i podjęły przygotowania do strajku generalnego, 27 III 1981 uczestniczyły w strajku ostrzegawczym – łącznie 65 kopalń, 24 huty, 874 zakłady, ponad 484 tys. pracowników.

Od jesieni 1980 tworzyły się w Regionie struktury NZS, KPN, niezależnego ruchu chłopskiego i niezależnego harcerstwa (Kręgi Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego). 23 X 1980 w Katowicach powstał oddział KIK, w 1981 śląsko-zagłębiowskie struktury „S” RI, w VII 1981 Obszar V Śląsko-Dąbrowskiego KPN. W III 1981 w Katowicach utworzono Regionalny KOWzP wspierany przez MKZ Katowice, który w ramach ogólnopolskiego Dnia Protestu 25 V 1981 zorganizował w Katowicach Marsz Wolności; w VII 1981 z inicjatywy MKZ Katowice wystawiono w katowickim Spodku widowisko patriotyczne "Tragedia Romantyczna", oparte na III części "Dziadów" i "Kordianie", z udziałem znanych aktorów scen polskich.

Do faktycznego zjednoczenia Regionu doszło na I WZD; 6-7 VII 1981 podczas 1. tury z udziałem 871 delegatów zatwierdzono regionalną ordynację wyborczą; 27 VII 1981, podczas 2. tury WZD, na przewodniczącego ZR wybrano L. Waliszewskiego (w 3. turze głosowania pokonał A. Rozpłochowski); 1 VIII 1981 dokonano wyboru ZR (62 osoby), Komisji Rewizyjnej (19 osób), delegatów na KZD (106 osób); I WZD przyjęło 21 uchwał i oświadczeń, w których określono zakres działania, strukturę organizacyjną, zasady

funkcjonowania władz Regionu. 7 VIII 1981 władze zjednoczonego Regionu zorganizowały strajk ostrzegawczy z powodu zmniejszenia przydziału mięsa i kartek na żywność. 17 VIII 1981 Zarząd wybrał 14-osobowe Prezydium, wiceprzewodniczącymi zostali: Ryszard Błaszczyk (ds. związkowych), Marek Wach (ds. informacji), Franciszek Byczek (ds. interwencji), Jerzy Ciepiela (ds. organizacji i koordynacji działania). Powstał największy w kraju Region Śląsko-Dąbrowski „S” obejmujący zasięgiem woj. katowickie, jesienią 1981 zrzeszał ok. 1130 tys. pracowników zorganizowanych w 1325 organizacjach związkowych. 14 X 1981 wybrano nowe Prezydium ZR, wiceprzewodniczącymi zostali: Andrzej Gorczyca (ds. informacji), Henryk Strzódka (ds. związkowych), Ryszard Nikodem (ds. interwencji), Stanisław Bury (ds. organizacji i koordynacji działania). Najliczniejsza w kraju delegacja Regionu Śląsko-Dąbrowskiego (106 osób) aktywnie uczestniczyła w I KZD, jeden z delegatów, Jerzy Buzek, został przewodniczącym Prezydium 2. tury Zjazdu; w skład KK weszło z Regionu 11 osób: R. Błaszczyk, Ryszard Iwan, Tadeusz Jedynak, Jan Łużny, Michał Mąsior, Włodzimierz Nowara, Stanisław Okoński, Józef Patyna, Janusz Rejdych, A. Rozpłochowski, L. Waliszewski; w skład Prezydium weszli: R. Błaszczyk, J. Patyna, L. Waliszewski.

W X 1981 w Regionie miały miejsce prowokacje wymierzone w „S”, 20 X 1981 po likwidacji punktu sprzedaży prasy związkowej na Rynku w Katowicach wybuchły zamieszki, w których uczestniczyło ok. 3 tys. osób; 27 X 1981 tzw. nieznani sprawcy rozpylili gaz przed KWK Sosnowiec, poszkodowanych zostało kilkadziesiąt osób.

Główne ośrodki „S” w Regionie wydawały własne biuletyny i pisma, w Jastrzębiu-Zdroju wychodziła „Nasza Solidarność”, „Solidarność Jastrzębie”, „Zderzenia”, w HK „Wolny Związkowiec”, po przeniesieniu siedziby MKZ do Katowic wydawano „Pełnym Głosem”, ukazywały się „Wiadomości Katowickie”, „Wprost”, w Tychach „Ciernie”, w Bytomiu „Konkretnie”, w Tarnowskich Górach „Bez tytułu”, organem zjednoczonego ZR były „Tygodnik Katowicki” i „Dziennik Związkowy”, od końca 1980 przy wsparciu „S” działała Wszechnica Górnosląska.

30 XI – 1 XII 1981 w hali sportowej Huty Baildon w Katowicach odbyła się 1. tura II WZD Regionu Śląsko-Dąbrowskiego w atmosferze nasilających się prowokacji ze strony władz i protestów społecznych; 2. dzień obrad zdominowała informacja o otoczeniu przez ZOMO strajkującej Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej w Warszawie, delegaci zobowiązali ZR do przygotowania podległych mu struktur „S” do działalności w sytuacji ogłoszenia stanu wyjątkowego w kraju, w „Apelu do Sejmu PRL” domagali się niepodejmowania ustawy o szczególnych pełnomocnictwach dla rządu. 10 XII 1981 liderzy śląsko-dąbrowskiej „S” wyjechali na obrady KK do Gdańska.

Po 13 XII 1981 w woj. katowickim akcje strajkowe i próby ich organizacji podjęto w ok. 50 zakładach, w tym w 25 kopalniach, m.in. KWK Manifest Lipcowy, Wujek, Piast, Ziemowit, w HK, Hucie Baildon; największe natężenie strajków nastąpiło 14 i 15 XII 1981, w kopalniach Manifest Lipcowy i [Wujek](#) pluton specjalny ZOMO użył broni palnej (15 i 16 XII 1981), w KWK Wujek śmierć poniosło 9 górników, od postrzałów rannych zostało 25 osób, wiele innych odniosło obrażenia; 14-28 XII 1981 trwał podziemny strajk w kopalni Piast, najdłuższy grudniowy protest w skali całego kraju.

Wg danych KW MO w Katowicach spośród 979 osób zatrzymanych za udział w strajkach wyrokami sądowymi skazano 121 (najwyższe otrzymali: Wiesław Różyk z KWK Jankowice – 8 lat więzienia, Wojciech Marusieński z HK i Mirosław Stoczyński z KWK Ziemowit – po 7 lat), kilkaset innych osób kolegia ds. wykroczeń ukarały grzywnami, z pracy zwolniono 1445 osób; w KWK Staszic za udział w proteście internowano 156 osób. Po internowaniu czołowych działaczy Regionu Śląsko-Dąbrowskiego: L. Waliszewskiego, A. Rozpłochowskiego, T. Jedyńaka, zatrzymanych 13 XII 1981 w Katowicach podczas powrotu z posiedzenia KK, odbudowa struktur „S” przybrała kształt niezależnych od siebie inicjatyw oddolnych.

W Gliwicach 13/14 XII 1981 powstała grupa pn. II Garnitur Gliwickiej Delegatury „S”, która 14 XII 1981 wydała 1. nr „Biuletynu II Garnituru Gliwickiej Delegatury NSZZ «Solidarność»” (od 1982 „Biuletyn II Garnituru Gliwickiej

Delegatury RKW NSZZ «Solidarność»), kierujący jej działaniami Tadeusz Drzazgowski zorganizował kilka spektakularnych akcji (m.in. kolportaż ulotek balonami, emitowanie audycji Radia „S” na terenie Zabrze); od XII 1981 w Gliwicach działała grupa pracowników naukowych (m.in. J. Buzek, Jerzy Łoik, Krzysztof Gosiewski, Marian Maciejczyk), która od I 1982 wydawała „Regionalny Informator «Solidarności» Śląsko-Dąbrowskiej”, w V 1982 grupa, działając w powiększonym składzie (m.in. Grzegorz Opala, Jerzy Szafko, Krzysztof Rajpert, Witold Zalewski), przyjęła nazwę Regionalna Komisja Konsultacyjna. W XII 1981 powstały miejskie struktury „S” m.in. w Tychach i Sosnowcu, tajne KZ (m.in. w gliwickim Instytucie Farb i Lakierów), 14 XII 1981 w Zabrzu Miejski KOS, w Gliwicach Akademicka Grupa Oporu, 17 XII 1981 w Jastrzębiu KOS Jastrzębie (od 1987 Niezależna Organizacja Samoobrony), w I 1982 KOS w Siemianowicach Śl. (od VIII 1982 jako Miejski Komitet Oporu), w V 1982 w Katowicach KOS Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, we IX 1982 w Katowicach Młodzieżowy KOS przy KWK Wujek, w 1983 w Sosnowcu Miejski Komitet Oporu „S”, w 1984 gliwicki KOS „S”.

Od początku stanu wojennego do połowy 1982 aktywne było współpracujące z podziemną „S” środowisko NZS: od XII 1981 działała podziemna grupa m.in. na Uniwersytecie Śląskim i Politechnice Śląskiej, gdzie działacze NZS współtworzyli Akademicką Grupę Oporu; w 2. połowie 1982 aktywność opozycyjna w środowiskach studenckich zaczęła zanikać, odbudowa śląsko-zagłębiowskich struktur NZS nastąpiła w 2. połowie lat 80.

Pomimo rozwijających się struktur miejskich i zakładowych podziemnej „S” w czasie stanu wojennego nie było w Regionie nadrzędnego organu koordynującego pracę podziemia. W I 1982 w Katowicach powstała RKW (utworzyli ją Mirosław Błaszczak-Waślawik, Andrzej Borek, Grzegorz Długi, Grzegorz Waślawik), która utrzymywała kontakty z podziemnymi grupami m.in. w Bytomiu, HK, Jastrzębiu, Katowicach, Sosnowcu, Tychach, po aresztowaniach w X i XI 1982 RKW przestała istnieć. W I 1982 powstała MKK „S” Region Śląsko-Dąbrowski na czele z Danutą Skorenko; MKK utrzymywała kontakty z grupami podziemnymi (m.in. w

Bytomiu, Chorzowie, Chrzanowie, Katowicach, Mysłowicach, Sosnowcu), wydawała prasę podziemną (m.in. „Ku Wolnej Polsce”); aktywną działalność przerwała seria aresztowań 1983/1984. Na początku 1982 Janina Jadwiga Chmielowska powołała RKK „S” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. Z inicjatywy T. Drzazgowskiego zorganizowano w Gliwicach manifestację 3 V 1982 (po której nazwę II Garnitur Gliwickiej Delegatury RKW „S” zmieniono na Delegatura, nazwę „Biuletyn II Garnituru Gliwickiej Delegatury RKW NSZZ «Solidarność»” na „Manifestacja Gliwicka”).

Pojedyncze akcje protestacyjne miały miejsce 13 V 1982 (m.in. demonstracja przed rektorem UŚ w Katowicach); apogeum przypadło na 31 VIII 1982, gdy z inicjatywy G. Długiego i D. Skorenki w Katowicach doszło do wielotysięcznej manifestacji, demonstracje miały miejsce w Gliwicach, Jastrzębiu, Rybniku, Tarnowskich Górach, Tychach; co miesiąc i w rocznice grudniowej tragedii odbywały się manifestacje przy krzyżu pod KWK Wujek.

W 1982 identyfikujący się z KPN górnicy z Żor i Wodzisławia Śl. utworzyli [Legion](#) Polski, w tym samym czasie powstała grupa [Młodzieżowy Ruch Oporu](#) ze Sławomirem Skrzypkim i Adamem Słomką na czele, stanowiąc zaplecze kadrowe do odtworzenia śląsko-dąbrowskich struktur KPN. Jesienią 1982 śląsko-dąbrowskie podziemie zasiliły budowane przez Sławomira Bugajskiego regionalne struktury Solidarności Walczącej, do której wstąpiła m.in. część osób związanych z RKK J.J. Chmielowskiej, kontynuując jednocześnie swoją działalność w ramach struktur koordynowanych przez RKK, w 1985 do SW wstąpiła J.J. Chmielowska, obejmując po S. Bugajskim funkcję przewodniczącego śląsko-dąbrowskiego Oddziału SW, znaczenie organizacji wzrosło od 1987.

W stanie wojennym w woj. katowickim władze wydały 2021 decyzji o internowaniu (w tym 2-krotnie internowano 110 osób, 3-krotnie 3 osoby), toczyło się ponad 200 procesów politycznych, do końca 1982 wszczęto sprawy przeciwko 465 osobom, najgłośniejsze były sprawy przeciwko najbardziej aktywnym uczestnikom strajków z XII 1981 w kopalniach, hutach i innych zakładach, m.in. członkom KS z KWK Wujek, Piast, Manifest Lipcowy, HK. III 1982 – 30 IX 1984 w woj.

katowickim władze wydały zgodę na wyjazd emigracyjny 608 osobom, które wcześniej były internowane.

W 2. połowie 1982 gliwicka RKK uzyskała stały kontakt z TKK (J. Buzek, J. Łoik uczestniczyli w zespole, który opracował dokument programowy TKK „Społeczeństwo podziemne”); w I 1983 po intensywnych działaniach organizacyjnych przyjęła nazwę RKW „S” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego (z J. Buzkiem jako przewodniczącym (ps. Hubert, Karol), który reprezentował Region na forum TKK). Strukturę RKW stanowiły luźno powiązane grupy działające w ramach 4 obszarów: Wschód, Zachód, Południe, Centrum; organem prasowym był „RIS. Regionalny Informator Solidarności”. 29 IV 1984 – 1988 nieregularnie emitowało swoje audycje Radio „S”, którym z ramienia RKW zajmował się Ryszard Kościeszka-Kuszłyko. Od VI 1983 (formalnie od 3 VII 1983 w TKK) do zatrzymania 17 VI 1985 przewodniczącym RKW był T. Jedynak (J. Buzek wszedł w skład zespołu łączników merytorycznych, w praktyce doradców TKK). W tym czasie RKW posiadała delegatury w Bytomiu, Gliwicach, Jastrzębiu, Tarnowskich Górach, Wodzisławiu Śl., Zabrze, Zagłębiu. Po kilkumiesięcznym wakacie na stanowisku szefa RKW po zatrzymaniu T. Jedynaka (oświadczenia podpisywał wiceprzewodniczący Hubert) 20 I 1986 nowym przewodniczącym został Jan Andrzej Górny, który pełnił tę funkcję do zatrzymania 19 XI 1987, do TKK wszedł 27 I 1986.

1982-1989 do najważniejszych pism Regionu oprócz „RIS” należały: „Głos Śląsko-Dąbrowski”, „Jesteśmy”, „Górnik Polski”, „Ku Wolnej Polsce”, „Oś”, „Manifestacja Gliwicka”, „WIS [Wolni](#) i Solidarni”.

7 X 1986 powstała powołana przez T. Jedynaka jawna Tymczasowa Rada Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, w której skład wchodził także: Zbigniew Bogacz, Marek Gabryś, A. Gorczyca, Michał Luty, J. Rejdych, Herbert Rennert, A. Rozpłochowski. Pierwszą publiczną akcją Tymczasowej Rady były obchody 16 XII 1986 rocznicy tragedii w KWK Wujek. W III 1987 z inspiracji członków TR zaczęły powstawać jawne Tymczasowe KZ: pierwsze w HK i w Przedsiębiorstwie Budowlano-Mieszkaniowym Fadom w Żorach. Niezależnie od nich powstawały podziemne ogniwa „S”, np. Tajna KZ przy

KWK Manifest Lipcowy w Jastrzębiu. 9 XI 1987 doszło do połączenia RKW z regionalną TR: nowe kierownictwo Regionu pozostało przy nazwie RKW, przewodniczącym został J.A. Górny (na 10 dni), reprezentujący Region w KKW, po jego aresztowaniu przewodniczącym RKW (do II 1988) został M. Maciejczyk (ps. Łukasz).

26-27 II 1988 w Łączy k. Gliwic (z udziałem 30 delegatów) odbyło się tajne Zgromadzenie Działaczy „S” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, podczas którego połączono tajne i jawne struktury; w skład nowego RKW na roczną kadencję weszli: przewodniczący Henryk Sienkiewicz (reprezentujący Region w KKW), 1. przewodniczący M. Luty, 2. przewodniczący Kazimierz Świtoń, D. Skorenko (szef organizacji), Ryszard Kościeszka-Kuszłyko (niejawny sekretarz i łącznik z podziemnymi strukturami), Adam Kowalczyk, Adam Giera, H. Rennert, zaocznie do RKW wybrano J.A. Górnego.

Od III 1988 z inicjatywy RKW (D. Skorenko i A. Kowalczyka) rozpoczęto składanie wniosków o rejestrację Tymczasowych KZ (m.in. 18 III 1988 w KWK Andaluzja, 11 IV 1988 w HK, 6 VI 1988 w KWK Manifest Lipcowy, w tej ostatniej działały jednocześnie tajna i jawna KZ), Komisje nie zostały zarejestrowane.

1 V 1988 w Dąbrowie Górniczej odbyła się demonstracja zorganizowana przez RKW. W V 1988 Tajna KZ w kopalni Manifest Lipcowy i jastrzębska Niezależna Organizacja Samoobrony podjęły nieudaną próbę zorganizowania akcji protestacyjnej w kopalni; po przygotowaniach (m.in. rozmowach z przedstawicielami RKW i zorganizowaniu sieci łączności) strajk wybuchł 15 VIII 1988. Na czele Zakładowego KS stanął Krzysztof Zakrzewski, po przyłączeniu się do akcji kolejnych kopalń 17 VIII 1988 powołano MKS z siedzibą w KWK Manifest Lipcowy (przewodniczący K. Zakrzewski, wiceprzewodniczący Alojzy Pietrzyk, rzecznik prasowy Grzegorz Stawski); akcję protestacyjną wspierała RKW. 2 IX 1988 do kopalni z zamiarem zakończenia protestu przybył Lech Wałęsa, w nocy zawarto porozumienie (m.in. zagwarantowano bezpieczeństwo osobiste strajkujących), 3 IX 1988 górnicy zakończyli strajk.

Po protestach skład RKW poszerzono m.in. o A. Pietrzyka i K. Zakrzewskiego, w KO przy Przewodniczącym „S” Lechu Wałęsie Region reprezentował A. Pietrzyk, w obradach Okrągłego Stołu obok A. Pietrzyka uczestniczyli: Mieczysław Borawski, J.A. Górny, prof. Andrzej Klasik, Wiktor Krywulko, Jan Mazurkiewicz, prof. Walerian Pańko, Leszek Piotrowski, Piotr Polmański, K. Rajpert, Czesław Robakowski, Elżbieta Seferowicz, G. Stawski, pomocą służyli m.in.: prof. Paweł Czartoryski, Jan Nowacki, Jarosław Szczepański, prof. Tadeusz Zieliński.

24-26 II 1989 w Ustroniu-Polanie odbyło się II Zgromadzenie Delegatów „S” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego z udziałem 186 delegatów z 63 jawnych ogniw „S”, przewodniczącym RKW został A. Pietrzyk, członkami: Andrzej Andrzejczak, A. Giera, Waldemar Kapłon, Grzegorz Kolosa, A. Kowalczyk, Marian Krzaklewski, Marian Kubic, M. Luty, Wiktor Ostrowski, Eugeniusz Polmański, D. Skorenko, K. Świtoń; do KK wydelegowani zostali: A. Giera, M. Krzaklewski, T. Jedynak. Po rejestracji RKW przejęła zadania ZR, 18 V 1989 podjęła uchwałę dot. zasad tworzenia i rejestracji władz „S”.

21 IV 1989 ukonstytuował się 50-osobowy Śląsko-Dąbrowski KO, w wyborach do Parlamentu w 1989 z listy KO „S” do Sejmu weszło 17 posłów: Zbigniew Drela, Jerzy Gil, Anna Knysok, Stanisława Krauz, Adam Michnik, Walerian Pańko, Zenon Pigoń, P. Polmański, Cz. Robakowski, Jan Rzymetka, E. Seferowicz, H. Sienkiewicz, Stefan Sobieszczęński, Cz. Sobierajski, Janusz Steinhoff, Bolesław Twaróg, Jerzy Wuttke, do Senatu 3 senatorów: August Chełkowski, L. Piotrowski, Andrzej Wielowiejski.

10 II 1990 rozpoczęło się III WZD Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, działalność RKW oficjalnie zakończono 4 III 1990 podczas 2. tury obrad, powołano ZR Śląsko-Dąbrowskiego z przewodniczącym A. Pietrzykiem.

Katowicka SB prowadziła działania operacyjne wobec „S” m.in. w ramach SO i SOR krypt.: Labirynt (1980-1983), Lider (1980-1989), Radcy (1980-1987), Rezydencja (1980-1982), Syndykat (1980-1983), Węgiel (1980-1982).

Tomasz Kurpierz|Jarosław Neja

[Katowice, Region Śląsko-Dąbrowski](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)